

کورس ٹائٹل: تحقیق، تحقیق و اطر یقہ کار تے مقالہ نگاری

عنوان: نگران IV

ایم ایس سیشن: 2019-2021

کورس کوڈ: PUNJ-601

کریڈٹ آرز: 03

سمیسٹر: II

پروفیسر ڈاکٹر مجاہدہ بٹ

دیگر ادباں دا جانو: (Aware of Other Literature) رہنما نون دیگر ادباں تون وی واقفیت ہونی چاہیدی اے۔ پروفیسر ڈاکٹر معین

الدین عقیل لکھدے نیں محقق دا ڈھیر تعلق:

”معاصر شخصیات، فکشن اور شاعری سے ہوتا ہے۔ جس پر مواد آسانی سے مل جاتا ہے اور ان کا مقصد بڑی حد تک سرسری مطالعے یا جائزے پر مرکوز رکھا جاتا ہے تحقیق، انکشاف اور دریافت پر نہیں۔“

اگر رہنما نون دیگر ادباں نال دلچسپی نہیں ہووے گی تے اوہ جیہڑی تحقیق کرائے گا اوہ قبول کرن دے قابل نہیں ہووے گی تے اوہ تحقیق نوں ٹھیک طریقے نال سمجھا نہیں سکے گا۔

سکا لردی حوصلہ افزائی: (Encourage the Scholar) رہنما تے محقق دے مزاج وچ ہم آہنگی ہونی چاہیدی اے تاکہ رہنما اوہدی رہنمائی کر

سکے۔ رانا سلطان محمود لکھدے نیں:

”نگران کا اولین کام ہے کہ وہ ان محققین کی حوصلہ افزائی کرے جو اس کی نگرانی میں تحقیقی کام کر رہے ہوں اسے چاہیے کہ وہ محقق کے موضوع پر اس کی مدد کرے اس کی مشکلات دور کرے اور قیمتی مشورے فراہم کرے تاکہ دشواریاں ختم ہو جائیں اسے محقق کے دل و دماغ پر اپنی شخصیت کا ایسا نقش چھوڑنا چاہیے جو اس کی عزت بڑھانے اور مستقبل میں اس کی نیک نامی کا باعث بنے۔“

بہترین رہبر: (Best Guide) رہنما صرف supervisor, guide یا مددگار نہیں ہوندا سگوں اوہ محقق دادوست، ہمدرد، غم گسارتے رفیق وی

ہوندا اے کیوں کہ جدوں تیکر اوہ اپنے محقق دیاں لوڑاں تے مسئلیاں نوں جاندا نہ ہووے تاں اوہ اوس نوں اوہناں مسئلیاں توں باہر نہیں لیا سکدا۔ کدی وی کوئی محقق پریشانی، ٹینشن، تکلیف یا بیماری دی بناتے تحقیقی عمل نوں توڑ نہیں چاہر سکدا۔ ڈاکٹر گیان چند دے مطابق:

”تدریس اور اپنی تصنیف و تالیف کے بعد نگران کے پاس اسکا لڑکی رہنمائی کے لیے کافی وقت ہونا چاہیے۔ درس گاہ میں اور

گھر پر وہ اسکا لڑکا کام دیکھنے کے لیے وقت نکال سکتے تھی اسے نگرانی کی ذمہ داری قبول کرنی چاہیے۔“

بہترین منصوبہ ساز: (Good Planner) اک رہنما نوں بہترین منصوبہ ساز وی ہونا چاہیدا اے کیوں جے ویلے تے کم دی مناسب منصوبہ

بندی وی کسے محقق نوں اوہدے مقصد حاصل کرن وچ مددگار ثابت ہو سکدی اے۔ رہنما نوں تحقیقی خاکہ نگاری دی جانو ہونا چاہیدا اے۔ انگریزی اصطلاح

دے وچ خاکہ Synopsis نوں آکھیا جاندا اے ہر سال تحقیقی مقالے دے خاکے Synopsis وچ تبدیلی آؤندی اے۔ ایس لئی راہنما نوں ویلے دے

نال نال بدل دے اصولاں نوں مد نظر رکھ کے تحقیقی خاکہ نگاری تے نظر رکھنی چاہیدی اے۔ انٹرنیٹ موجب نگران وچ مندرجہ ذیل خوبیاں دا ہونا ضروری اے:

“**Student Supervisor Relationship:** (Statement of Agreement) The statement

of agreement determines when and how Ph.D students and supervisors will

play and how students will received feedback.

Review of Progress:

As the candidature progresses, the student - supervisor relationship will change. Although substantive responsibilities will not change the student should become more independent of the supervisor.

Feed Back:

Supervisors will provide internal feed back to research students through the following process:- (1) Review of progress. (2) Regular meetings, (3) Oral presentations with the school, to research institute, centre or group”.

رہنما محقق نوں جس موضوع تے کم کرائے اوس بارے آپ جاندا ہووے۔ کیوں جے ہر استاد ادب تے تحقیق دے ہر گوشے دامانہ نہیں ہوندا اگر رہنما
دا مشاہدہ ڈوہنگا ہووے گا تے اوہنوں کم کراندیاں مشکل نہیں ہووے گی۔ رہنما نوں رحمل، تے محقق دے رویے نوں برداشت کرن والا ہونا چاہیدا
اے۔ ایس توں اڈ رہنما دے اندر کجھ صفتاں بطور ذمہ داری اتم درجے تے ہونیاں چاہیدیاں نیں۔

-i نگران محقق ضرور ہووے۔

- ii نگران مسلسل کھوج وچ جتیار ہوے۔
- iii نگران دا کھوج کار دے عنوان بارے خصوصی تے ڈھیر مطالعہ لازم اے۔
- iv نگران ہمیشہ مشفق ہووے۔
- v نگران لئی فراخ دل تے وسیع النظر ہونا ات ضروری اے۔
- vi موضوع دی بھال خاکہ نگاری تے ماخذاں دی نشاندہی وچ رہنما نوں کھوج کار دی ڈھیر مدد کرنی چاہیدی اے۔
- vii مقالے دے اڈواڈ باباں نوں پڑھن توں بعد اصلاح کرن دی خاصیت نال پُر ہووے البتہ اوہد فرض املاء دی درستگی یا زبان دی اصلاح نہیں۔
- viii جس عنوان تے کھوج کار کم کر رہیا اے اوس بارے نہ لکھے البتہ کھوج وچ اوہدے نال حصہ ضرور پاوے۔

سوالات

- 1 رہنما توں کیہہ مراد اے؟
- 2 رہنما دیاں خوبیاں وچ سب توں وڈی خوبی کیہڑی اے؟
- 3 رہنما تے محقق وچ کیہ فرق اے؟
- 4 تحقیق واسطے محقق تے رہنما لازم و ملزوم نیں وضاحت کرو؟